

Ristirahva Pühapäevalehes 1898 ilmunud ülevaade Simbirski kubermangu eesti asundustest. Simbirski kubermang: Svetloje Osero (ostetud maa), Smorodino, Ogibnaja (Ogibnei), Lapšanka (Lapschanka), Lommi (Lomm), Dubrovo (Schirokodolnoi Chutor), Vitelevka (Witelewka), Beklemištševo (Beklemischewo), Tšistoje Polje (Tschistoe Pole). Eestlaste arv Simbirski kubermangus (900). Eestlaste saabumine Simbirski kubermangu (1872). Kösterkoolmeistrid M. Käärrik ja A. Kask. Svetloje Osero külavanem M. Roos. Svetloje Osero vöörmünder Ed. Rings. Simbirski pastor A. Leyst. Kaupmees Jürgens. Smorodino palvemaja. Plaan ehitada Tšistoje Poljesse palvemaja. Svetloje Osero kooli- ja palvemaja valmimine ja sisseõnnistamine 1898. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Ristirahva Pühapäevaleht (nr. 1), 4. jaanuar 1898, lk. 3

Eestlaste elust Simbirskis.

Umbes 25 aastat tagasi asusiwad eestlased Simbirski kubermangu elama; hakatus oli küll raske, aga wäsimata usinus wõitis peagi kõik takistused ja nüüd elawad nad õitsewates asutustes, mis naabri rahwa omadest kohe silma paistawad. Kui jõudsaste sealsete eestlaste elu seitsaadik on edenenu, selgib kõige paremini järgmisest wõrdlusest: aastal 1872 rändasiwad nimetatud kubermangu ligi 200 eestlast ja rentisiwad mõisnikkude ja kroonu käest mõnisaada dessatini maad, kuhu nad omad kehwad urtsikud ülesehitasiwad. Aga 8 a. pärast seda ostisiwad nad ühendatud jõul Swetloe oseros juba weikest mõisa ja 25 aasta jooksul tõusis S. kubermangu eestlaste arv 200 pealt 900, ja dessatiinide arv mõne saja pealt 2320 peale. See maa ei ole küll weel mitte kõik nende eneste oma; sest üksnes „Swetloe osero” eestlastel on maa äraostetud, kuna teised asutused maa kroonu käest on rentinud, nagu Smorodino, Ogibnei, Lapschanka, Lomm, Schirokodolnoi Chutor, Witelewka, Beklemischewo ja Tschistoe Pole. — Enne elasiwad sealsed eestlased wiltsates urtsikutes, nüüd on plekk-katustega kaetud ja wärwitud seintega nägusad majad; enamiste iga talu ehitab weike õunapuuad, mis kösterkoolmeistrite M. Käärriku ja A. Kase juhatusel on istutatud. Kohaliku saksa koguduse õp. hra Leysti wäsimata hoolekandmisel (ta on ühtlasi ka eestlaste hingekarjane) on wiimse 2 aasta jooksul 2 ruumikat kooli ja palwemaja Smorodino'sse ja Swetloe osero'sse ehitatud, esimesed õnnistati minewal, wiimised käesolewal aastal sisse. Jumala abiga loodab kohal. õp. warsti weel kolmandama palwe ja koolimaja Tschistoe Pole'sse wõida ehitada. — Nagu Swetloe oserost N. K. saadetud pitkemast kirjast näeme, õnnistati sealne palwe ja koolimaja tänawu 7. sept. k. p. sisse. Enamiste kõik S. kubermangu eestlased oliwad kokku tulnud püha tallitusest osa wõtma. Kell 10 h. astus pidurong kösterkoolmeistri eluruumidest wälja ja sammus palwemaja ukse ette, kus kogudus: „Auu kiitust tänu otsata” laulis. Selle järele pidas kohaline õp. elawa, südamliku kõne. Kõne lõpul andis ehituse komitee liige, külawanem M. Roos, palwemaja wõtme (kiriku) wöörmündri hra Ed. Rings'i kätte, kes seda siis palwemaja awamiseks õp. kätte andis. Õp. awas ukse ja sammus altarisse, kuna

kog. waimustusega: „Oh Isa taewas wõta Sa, siin pühas paigas elada!” laulis. Kui laul waikis, pidas õp. südamest tulewate sõnadega lühikese kõne ning pühitses siis palwemaja Jumala kojaks. Kohe selle järele algas Jumalateenistus seatud wiisil; jutlus oli südant liigutaw ja nii mõnegi silmast woolasiwad rõõmu ja tänu pisarad. Pärast Jumalateenistust algas koorilauluga kooliruumide pühitsemine, kus õp. asjakohase kõne pidas ning uue kooli eest muretsemise hra Rings'i hooleks jättis, kes siis ka omalt poolt mõne sõnaga wane-matele, lastele ja kohal. koolmeistrile nende kohusseid meele tuletas. Kooliruumide pühitsemine lõppis keisri lauluga ja palutud piduõerad astusiwad nüüd kösterkoolmeistri eluruumidesse, kus einelaud hra Rings'i poolt kaetud oli. Mitme lauakõne seast nimetame ühe wene mõisniku kõnet, kes iseäranis seda imeks pani, et 38 eesti peret niisuguse ilusa maja on jõudnud ülesehitada, mis mõne tuhanda hingelisele wene külale häbistawaks eesmärgiks olla. — Palwe ja koolimaja on mõlemad väga hästi ehitatud; esimene on 6 sülda pitk ja 5 s. lai. Palwemaja taga, winklis, seisab koolimaja, 10 sülda pitk ja 4 s. lai; ta on kõigiti uue aja nõudmiste järele ehitatud ja annab 60—70 lapsele lahkeste ruumi. — Lõpeks waatame weel lühidelt siinse palwemaja ehituse lugu. Kewadel 1895 a. sõitis S. linna saksa kog. õp. hra A. Leyst, omal ringreisil eestlasi siin ja seal armulauale wõttes, ka Swetloe oserosse, kus ta kogudusele ette pani, kas wiimasel mitte wõimalik ei oleks uut palwe ja koolimaja ehitada, sest et wana liig kitsaks oli jäänud. Ettepanek kiideti kõigiti heaks ja wõeti kohe nõuaks kroonu käest luba paluda, lähemast kroonu metsast alama hinnaga ehitusmaterjali osta. Peterburi ülema metsawalitsusele sisseantud palwekirja tagajärg oli, et kroonu poolt luba tuli, 9 dess. metsa 793 rbl. eest uue palwe ja koolimaja ehituse tarwis osta, aga selle tingimisega, et nimetatud summa ühekorraga pidi äramaksetud saama. Et eestlastel ise nii ruttu wõimalik ei olnud raha kohe äramaksta, siis aitas neid S. linna 1 gildi kaupmees hra Jürgens lahkeste oma rahaga. Mets oli ilus, läbisegamine üksnes sirged männid ja kased; wiimased müüdi 800 rbl., seega just ostuhinna eest ära, nii et ehituse puud üsna ilma hinnata jäiwad. Kalli töö aja peal waatamatta tõttas kogudus ühel meeles ja jõul materjali kokku wedama ja juba 30 juunil oli ehituse töö lõpetatud. Ehituseks annetas abikassa 475 rbl., Jõhwi kihelk. Eestimaal 26 rbl.; wöörmündri hra Ed. Rings kinkis 50 rbl. ja 2500 telliskiwi; armuannete ja korjamise teel tuli 84 rbl. kokku ja wana palwemaja eest, mis äramüüdi, sai kog. weel 245 rbl., seega üleüldse 800 rbl., kuna ehitus peale 1000 rbl. maksma tuli. Aga seda, mis weel wõlgu jäi, saab kog. lootuse järele peagi kokku panema ning äratasuma. — Lõpeks awaldab kirjasaatja weel kõigile südameliku tänu, kes nõuu ja jõuga palwe ja koolimaja aitasiwad ehitada ja soowib et Swetloe osero eestlaste keskes uue palwe ja koolimaja läbi uus waimulik elu ärkaks, et kan ende kohta ap. sõna tõeks läheks: „Wanad asjad on mööda läinud, waata kõik on uueks saanud!”